

1/2018
Απρίλιος 2018

**ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΕΣ ΓΕΩΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΑΝΑΤΡΟΠΕΣ ΚΑΙ
ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ:
Η ΕΛΛΑΔΑ, ΤΟ ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟ ΚΑΙ ΟΙ ΣΧΕΣΕΙΣ ΜΕ ΤΗΝ
ΑΛΒΑΝΙΑ ΚΑΙ ΤΟΝ ΑΛΒΑΝΙΚΟ ΠΑΡΑΓΟΝΤΑ**

του Αλέξανδρου Π. Μαλλιά
Πρέσβη επί τιμή
Πρώην πρέσβη της Ελλάδος στην Ουάσινγκτον, στα Τίρανα και στα Σκόπια

**ΚΥΠΡΙΑΚΟ ΚΕΝΤΡΟ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΑΙ
ΔΙΕΘΝΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ**

UNIVERSITY of NICOSIA

1993-2018 ΕΙΚΟΣΙΠΕΝΤΕ ΧΡΟΝΙΑ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗΣ

1/2018
Απρίλιος 2018

**ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΕΣ ΓΕΩΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΑΝΑΤΡΟΠΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ:
Η ΕΛΛΑΔΑ, ΤΟ ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟ ΚΑΙ ΟΙ ΣΧΕΣΕΙΣ ΜΕ ΤΗΝ ΑΛΒΑΝΙΑ
ΚΑΙ ΤΟΝ ΑΛΒΑΝΙΚΟ ΠΑΡΑΓΟΝΤΑ***

του Αλέξανδρου Π. Μαλλιά
Πρέσβη επί τιμή
Πρώην πρέσβη της Ελλάδος στην Ουάσινγκτον, στα Τίρανα και στα Σκόπια

* Το κείμενο αυτό στηρίζεται στη διάλεξη που έδωσα στις 27 Μαρτίου, 2018 στο Πανεπιστήμιο της Λευκωσίας υπό την αιγίδα του Κυπριακού Κέντρου Ευρωπαϊκών και Διεθνών Υποθέσεων. Είμαι ευγνώμων στον Καθηγητή κύριο Ανδρέα Θεοφάνους και τους συνεργάτες του για την διοργάνωση. Επίσης, στον Πρέσβη της Ελλάδος Ηλία Φωτόπουλο και στον Αρχηγό της Εθνικής Φρουράς Αντιστράτηγο Ηλία Λεοντάρη. Ευχαριστώ και τον πρώην Υπουργό Εξωτερικών της Κυπριακής Δημοκρατίας Γιώργο Ιακώβου.

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΕΣ ΓΕΩΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΑΝΑΤΡΟΠΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ:
Η ΕΛΛΑΔΑ, ΤΟ ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟ ΚΑΙ ΟΙ ΣΧΕΣΕΙΣ ΜΕ ΤΗΝ ΑΛΒΑΝΙΑ
ΚΑΙ ΤΟΝ ΑΛΒΑΝΙΚΟ ΠΑΡΑΓΟΝΤΑ

1/2018

Λευκωσία, Απρίλιος 2018

Copyright © Κυπριακό Κέντρο Ευρωπαϊκών και Διεθνών Υποθέσεων,
Πανεπιστήμιο Λευκωσίας

Εκδόσεις: Κυπριακό Κέντρο Ευρωπαϊκών και Διεθνών Υποθέσεων,
Πανεπιστήμιο Λευκωσίας

Αλέξανδρος Π. Μαλλιάς

Ο Αλέξανδρος Μαλλιάς είναι πρέσβης επί τιμή. Κατάγεται από την Στεμνίτσα (ορεινή Γορτυνία). Ο πατέρας του μεγάλωσε στο γκρίζο περιβάλλον των προσφυγικών καταυλισμών στις Τζιτζιφιές. Η γιαγιά του ήταν πρόσφυγας.

Πτυχιούχος Οικονομικών του Πανεπιστημίου Αθηνών έλαβε και πιστοποιητικό σπουδών στην μαθηματική ανάλυση και θεωρία παιγνίων από την Ελληνική Μαθηματική Εταιρεία. Μεταπτυχιακές σπουδές στο Πανεπιστήμιο της Γενεύης.

Το 1970 εργάστηκε στο Γραφείο Πληροφοριών της Ε.Ο.Κ. στην Αθήνα. Μετά την κατάρρευση της δικτατορίας ανέλαβε για ένα περίπου χρόνο το Γραφείο Τύπου Γενεύης. Το 1976 πρώτευσε στις εξετάσεις για την διπλωματική υπηρεσία του Υπουργείου Εξωτερικών. Υπηρέτησε την πατρίδα ως Διπλωμάτης υπό 11 κυβερνήσεις και 15 Υπουργούς Εξωτερικών. Σαν διπλωμάτης υπηρέτησε στο Συμβούλιο της Ευρώπης, Επιτετραμμένος στη Λιβύη(1982-1984),στη Διάσκεψη για την Ασφάλεια και Συνεργασία στην Ευρώπη(1987-1988), στην Μόνιμη Αντιπροσωπεία της Ελλάδος στον ΟΗΕ,1989-1993, στην Ευρωπαϊκή Αποστολή Παρατηρητών στην Κροατία, στη Βουλγαρία και στην πΓΔΜ. Πρώτος Διπλωματικός Αντιπρόσωπος Ελλάδος στην πΓΔΜ, Πρέσβης στην Αλβανία, και Διευθυντής Βαλκανικών Υποθέσεων(2000-2005). Με απόφαση του Υπουργού Εξωτερικών Πέτρου Μολυβιάτη ορίστηκε Πρέσβης της Ελλάδος στην Ουάσιγκτον (2005-2009). Τον Ιανουάριο του 2007 βραβεύτηκε στην Ουάσιγκτον με το Διεθνές Βραβείο Μάρτιν Λούθερ Κινγκ για το έργο του στα Βαλκάνια.

Εισηγητής στο Μεταπτυχιακό «Δίπλωμα για τις Διαπραγματεύσεις» του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών και στο Μεταπτυχιακό Σεμινάριο «Ασφάλεια και Συνεργασία στην Μεσόγειο» του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου. Τακτικός εισηγητής στο New York College.

Τον Μάιο του 2013 κυκλοφόρησε από τις εκδόσεις Ινφογνώμων το βιβλίο του «Η Άλλη Κρίση - Η Μαρτυρία ενός πρέσβη». Τον Νοέμβριο του 2016 κυκλοφόρησε το δεύτερο βιβλίο του με τίτλο «Οράματα και Χίμαιρες – διαδρομές ενός διπλωμάτη» (σελ 410),από τις Εκδόσεις Ι. ΣΙΔΕΡΗΣ. Δεύτερη έκδοση τον Ιούλιο 2017. Τον Αύγουστο 2017 κυκλοφόρησε το Δοκίμιο με τίτλο «Στον Αστερισμό του Προέδρου Ντόναλντ Τράμπ – Η Νέα Τουρκία και Εμείς» (Εκδόσεις Ι. ΣΙΔΕΡΗΣ). Τέλος μόλις κυκλοφόρησε σε δική του επιμέλεια από τις Εκδόσεις Ι. Σιδέρης το συλλογικό βιβλίο «Ελλάδα και Αλβανία-Φυγή στο Μέλλον ή Επιστροφή στο παρελθόν;».

Εδώ και πολλά χρόνια σταθερά προτείνει την σύσταση Εθνικού Συμβουλίου Ασφάλειας υπό τον εκάστοτε πρωθυπουργό προκειμένου να διασφαλίζονται η συνέχεια και η γνώση. Σταθερή του επιδίωξη είναι να γίνει και στην Ελλάδα η επανάσταση του αυτονόητου και να γίνει πράξη η συνεννόηση των πολιτικών δυνάμεων στα μεγάλα, τα σημαντικά, τα Εθνικά.

**ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΕΣ ΓΕΩΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΑΝΑΤΡΟΠΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ:
Η ΕΛΛΑΔΑ, ΤΟ ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟ ΚΑΙ ΟΙ ΣΧΕΣΕΙΣ ΜΕ ΤΗΝ
ΑΛΒΑΝΙΑ ΚΑΙ ΤΟΝ ΑΛΒΑΝΙΚΟ ΠΑΡΑΓΟΝΤΑ**

Η Κύπρος	6
Υπευθυνότητα και Μέτρο.....	7
Διεθνείς ανατροπές και εξελίξεις και η γειτονιά μας.....	7
Οράματα και Χίμαιρες.....	8
Η Τουρκία	9
Ισχύς του δικαίου ή το δίκαιο της ισχύος.....	9
Η Νέα Τουρκία και Εμείς.....	10
Η αποσύνθεση της Γιουγκοσλαβίας	11
Η Ελλάδα και η πΓΔΜ	11
Εθνική συνεννόηση προϋπόθεση για τη λύση.....	12
Πρώτα το Εθνικό Συμφέρον-Τρεις επισημάνσεις.....	13
Ελλάδα και Αλβανία.....	14
«Δούναι και Λαβείν» – Συγχρονισμός κινήσεων.....	15
Παραμένουμε ισχυροί.....	16

Η Κύπρος

Χρέος, συνειδησιακή αφύπνιση και οδυνηρή υπόμνηση διαρκούς δέσμευσης και ανεκπλήρωτης υποχρέωσης που συνοψίζονται στην φράση «Δεν Ξεχνώ» αποτελεί για κάθε εξ Ελλάδος Έλληνα η επίσκεψη στην Κυπριακή Δημοκρατία. Δεν απαιτείται μεγάλη προσπάθεια για να αντιληφθεί ο επισκέπτης τις διαρκείς ιστορικές, πολιτικές και ηθικές μας ευθύνες απέναντι στην Κυπριακή Δημοκρατία. Μας τις υπενθυμίζει έντονα ο Πενταδάκτυλος. Δυστυχώς.

Αλήθεια, τι σημαίνει η Κύπρος για την δική μου γενιά; Βασανιστικά ερωτήματα, σύμβολα-ορόσημα. Ιστορία εξήντα χρόνων. Στην διάρκεια της οποίας διαρκώς αναζητούμε το Δίκαιο, την Δικαιοσύνη, την Δικαίωση. Πολλοί προσπάθησαν στην διαδρομή αυτή να μας χωρίσουν σε στρατόπεδα. Από εδώ οι πατριώτες και εκεί οι άλλοι. Πόσες φορές στην ιστορία αυτή των εξήντα χρόνων περάσαμε ή μας έσπρωξαν από την μια μεριά στην άλλη.

Σωστά έγραψε ο εθνικός ποιητής «Το έθνος πρέπει να θεωρεί εθνικό ό,τι είναι αληθές».

Σκέπτομαι, μήπως τελικά το δικό μας πρόβλημα είναι η σχέση με την αλήθεια. Συχνά προσπαθούμε να υποτάξουμε την αλήθεια στο εγωκεντρικό μας πιστεύω, στον αποκλειστικό δικό μας ορισμό του πατριωτισμού. Δυσκολότερο όμως είναι να δεχθούμε ότι τα οράματα γίνονται χίμαιρες αν δεν αντανakλούν και στηρίζονται στην αλήθεια.

Πατριωτισμός είναι να υποθηκεύσεις το όνομα και την τιμή σου στον βωμό αναζήτησης μιας λύσης που στηρίζεται στην αλήθεια, άρα στις πραγματικές συνθήκες. Όπου λατρεύονται οι πολιτικές των ψευδαισθήσεων, πάντοτε με καχυποψία, φοβία και ανασφάλεια βλέπουμε όποιον είναι έτοιμος να σηκώσει μόνος του στους ώμους του την ιστορική ευθύνη της λύσης. Γιατί

όταν έρχεται η στιγμή των κρίσιμων αποφάσεων είσαι μόνος σου. Απέναντι στην συνείδησή σου.

Η Κυπριακή Δημοκρατία μπορεί να είναι σίγουρη διότι επέλεξε ως Αρχηγό της Εθνικής Φρουράς τον Στρατηγό Ηλία Λεοντάρη, έναν άριστο στρατηγιστή και ολοκληρωμένο άνθρωπο, μία «ήρεμη δύναμη». Το καταθέτω μετά λόγου γνώσης. Είχα την τύχη και την τιμή να συνεργασθούμε στην Ουάσινγκτον.

Υπευθυνότητα και Μέτρο

Η Πατρίδα μάς τίμησε δίνοντας την ευκαιρία να την υπηρετήσουμε από καίριες για τα εθνικά συμφέροντα θέσεις. Επιβάλλεται συνεπώς να ομιλούμε με μέτρο έχοντας συναίσθηση της ευθύνης. Άσχημη εντύπωση θα προκαλούσα αν για να γίνω αρεστός υπεστήριζα τώρα θέσεις αντίθετες από εκείνες που συνειδητά προωθούσα ως Διπλωμάτης υπό 11 διαφορετικές Κυβερνήσεις και 15 Υπουργούς Εξωτερικών. Η υποχρέωση για υπεύθυνη στάση και μέτρο για διπλωμάτες, στρατιωτικούς και τους κρατικούς λειτουργούς δεν έχει ημερομηνία λήξης. Όπως άλλωστε ποτέ δεν λήγει ο καθημερινός συνειδησιακός βασανιστικός έλεγχος.

Διεθνείς ανατροπές και εξελίξεις και η γειτονιά μας

Ποτέ στο παρελθόν μετά το τέλος του λεγόμενου διπολισμού, η κατάσταση στην ευρύτερη περιοχή της Μεσογείου, της Μέσης Ανατολής και Βορείου Αφρικής –στον αυλόγυρό μας δηλαδή- δεν ήταν τόσο περίπλοκη και απρόβλεπτη. Νέες ευκαιριακές βραχυπρόθεσμες ιερές και ανίερές συμμαχίες σπεύδουν να υποκαταστήσουν μακροχρόνιες παγιωμένες συμμαχίες και πολιτικο-στρατιωτικούς σχηματισμούς. Το Εθνικό Συμφέρον όπως ερμηνεύεται και στοιχειοθετείται ταυτισμένο με την συμφέροντα πολιτικής επιβίωσης του ηγέτη αποτελεί τον αποκλειστικό πρόσχημα, παράγοντα και κίνητρο συγκρούσεων, πολέμων, επεμβάσεων, απάθειας και

αδράνειας. Θα νοσταλγούμε την εποχή που η σύγκρουση γινόταν τουλάχιστον υπό το απατηλό πρόσχημα, υπό τον πέπλο της ιδεολογίας, των αξιών, των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και του παραγκωνισμένου διεθνούς δικαίου.

Αυτό που γίνεται επί οκτώ χρόνια στην Συρία, με την στήριξη, ανοχή, απάθεια και επιτήδεια ουδετερότητα αποτελεί αντιπροσωπευτικό αλλά σίγουρα όχι αποκλειστικό δείγμα κατάρρευσης του μεταπολεμικού παγκόσμιου συλλογικού συστήματος ασφαλείας, όπως το έχει ενσαρκώσει ο ΟΗΕ. Σήμερα, δεν υπάρχει πλέον επίκληση ούτε του διεθνούς δικαίου μήτε καν των αξιών για να «δικαιολογήσεις» έστω προσχηματικά τον πόλεμο, την εισβολή, την εθνοκάθαρση, την ανθρωπιστική τραγωδία. Ευλόγως μεν εις μάτην δε απαιτούμε από περιφερειακούς παίκτες να σεβασθούν το Διεθνές Δίκαιο όταν τέσσερα Μόνιμα Μέλη του Συμβουλίου Ασφαλείας προτιμούν να δρουν στο περιθώριο της εντολής που έχουν από την Χάρτα των Ηνωμένων Εθνών.

Η παρούσα φάση της ιστορίας δεν έχει ορατή ημερομηνία λήξης. Όπως ημερομηνία λήξης δεν έχουν οι πόλεμοι, τα εγκλήματα πολέμου και οι πληθυσμιακές προς την Ευρώπη μετακινήσεις από την ευρύτερη περιοχή της Μέσης Ανατολής και Βόρειας Αφρικής.

Οράματα και Χίμαιρες

Στο βιβλίο μου «Οράματα και Χίμαιρες-Διαδρομές ενός Διπλωμάτη» που κυκλοφορεί σε δεύτερη έκδοση χάρις στον ευπατρίδη Εκδότη Ανδρέα Σιδέρη, πέραν των θέσεών μου για το Κυπριακό, για την πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας και την Αλβανία, έχω μία συνολική πρόταση για την Μέση Ανατολή, την Μεσόγειο και την ασφάλεια της Ευρώπης. Σκόπιμα το κεφάλαιο τιτλοφορείται «Το Κουτί της Πανδώρας». Καθαρά λόγια. Τίποτα σήμερα δεν μοιάζει με το χθες. Κυρίως

όμως το άγνωστο για μένα αύριο θα είναι πολύ διαφορετικό του σήμερα. Αυτό δε που θεωρούμε ως «σήμερα» θα κρατήσει πολύ.

Η Τουρκία

Αυτό θα συμβαίνει όσο υπάρχει μετωπική σύγκρουση συμφερόντων στους κόλπους της μεταπολεμικής «Πενταρχίας», δηλαδή των 5 Μονίμων Μελών του Συμβουλίου Ασφαλείας. Διευκολύνοντας ταυτόχρονα με την μορφή του αναπόφευκτου «παράπλευρου αποτελέσματος», την αυτονόμηση, ανεξέλεγκτη εμπλοκή και στρατιωτική δράση των περιφερειακών δυνάμεων. Κυρίως δε εκείνων όπως η Τουρκία που θεωρεί ότι έχει παγκόσμια εμβέλεια, απήχηση και εν τέλει ρόλο.

Τον διεκδικεί διότι –παρά τα κρίσιμα και υπαρξιακά εν τέλει προβλήματα της - οι δυνατότητες, η αποφασιστικότητα πολιτικο-στρατιωτικής παρεμβατικότητας και η επιλογή προσφυγής στην στρατιωτική βία αφορούν στα ζητήματα που βρίσκονται ψηλά στην ημερήσια διάταξη (Ατζέντα) των παγκοσμίων προτεραιοτήτων. Εφάπτονται μερικώς ή ολικώς των Συμφερόντων Εθνικής Ασφάλειας των ΗΠΑ, της Ρωσικής Ομοσπονδίας, της Γαλλίας και βέβαια του ολοένα πλέον αυτόνομου στο Ευρωπαϊκό θέατρο και την παγκόσμια σφαίρα Ηνωμένου Βασιλείου.

Ισχύς του δικαίου ή το δίκαιο της ισχύος

Ο σύγχρονος τραγωδός δεν έχει προβλέψει «από μηχανής θεό». Οι συμμαχίες και οι διευθετήσεις πολιτικές, στρατιωτικές, οικονομικές δεν αποτελούν μηχανισμό αποτροπής ή πρόληψης ούτε διαθέτουν αυτοματοποιημένα πολιτικά αντανakλαστικά παρέμβασης. Επιπλέον, έχουν μεταβαλλόμενο ακόμη και μεταξύ των μελών τους προσδιορισμό των συμφερόντων και της απειλής.

Ο ιστός του κοινού συμφέροντος στο πλαίσιο των συμμαχιών έχει φθαρεί. Μετά την διάλυση της Συνθήκης της Βαρσοβίας, το Άρθρο 5 του ΝΑΤΟ δεν καλύπτει το θεμελιώδες πρόβλημα Εθνικής Ασφάλειας της Ελλάδος.

Φοβούμαι ότι όπως έχουν τα πράγματα οι καλές μας επιλογές είναι περιορισμένες. Μένουμε υποχρεωτικά προσηλωμένοι στο δικό μας πεδίο. Στον σεβασμό του Διεθνούς Δικαίου, των Αποφάσεων του ΟΗΕ και των αξιών και κεκτημένου της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Έχοντας συνείδηση των μετρήσιμων στην πράξη αποτελεσμάτων.

Χαιρετίζουμε τα πρόσφατα για την Τουρκία Συμπεράσματα του Συμβουλίου Κορυφής της Ένωσης. Είναι ισχυρά και ενθαρρυντικά. Επιτέλους.

Αμφιβάλλω εν τούτοις αν ειδικά σήμερα συνιστούν ικανή δύναμη αποτροπής, ανάσχεσης και περιορισμού της επιθετικότητας της γειτονικής Τουρκίας. Επιμένουμε στην δύναμη του Δικαίου. Η Άγκυρα προκρίνει το δίκαιο της Ισχύος.

Η Νέα Τουρκία και Εμείς

Στο Δοκίμιο μου που κυκλοφόρησε πριν λίγους μήνες από τον ιστορικό εκδοτικό οίκο Ι. Σιδέρης με τίτλο «Στον Αστερισμό του Προέδρου Τραμπ - Η Νέα Τουρκία και Εμείς» κάνω συγκεκριμένες προτάσεις για τις σχέσεις μας με την Νέα Τουρκία του Προέδρου Ερντογάν. Κάτω από τον τίτλο υπάρχουν οι λέξεις «Εθνική Στρατηγική, Πολιτική Συνοχή, Αποτροπή».

Ειδικότερα, στην βιωματική εμπειρία τεσσάρων σχεδόν δεκαετιών ενός διπλωμάτη που εργάσθηκε στην σκιά κορυφαίων πολιτικών προσωπικοτήτων, βασίζεται η πεποίθησή μου ότι: η πολιτική συνεννόηση αποτελεί σήμερα ειδικά τον ακρογωνιαίο λίθο για να αντιμετωπίσουμε τις προκλήσεις εθνικής ασφάλειας.

Η αποσύνθεση της Γιουγκοσλαβίας

Η κατάρρευση του τείχους του Βερολίνου και ταυτόχρονα του διπολισμού ενίσχυσε και επιτάχυνε τις ισχυρές ήδη φυγόκεντρες δυνάμεις στο έδαφος την πρώην Γιουγκοσλαβίας. Δεν είναι σύμπτωση ότι ταυτόχρονα την ίδια μέρα στις 16 Δεκεμβρίου 1991 η Ευρωπαϊκή Ένωση αποφάσιζε για την υπό όρους αναγνώριση των ανεξαρτήτων Δημοκρατιών της πρώην Σοβιετικής Ένωσης και της πρώην Γιουγκοσλαβίας, μεταξύ δε αυτών και της πρώην Γιουγκοσλαβικής Δημοκρατίας της Μακεδονίας. Η βούληση και η ευθύνη της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας πρωτίστως για άμεση και επιλεκτική αναγνώριση της Κροατίας και της Σλοβενίας είναι ιστορικά και πολιτικά θεμελιωμένες. Παρά την έγκαιρη, αντίθετη και επιβεβαιωμένη από τα γεγονότα που ακολούθησαν γραπτή προειδοποίηση του Γενικού Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών Περέζ ντε Κουεγιάρ προς τον Χανς Ντίντριχ Γκένσερ. Εκείνοι είδαν το δικό τους δέντρο. Εμείς το δικό μας. Αυτή είναι η πραγματικότητα.

Ο κατακερματισμός των κρατών στην Βαλκανική προκάλεσε σίγουρα προβλήματα, μείωσε όμως στα ελάχιστα τον κίνδυνο στρατιωτικής απειλής. Για πρώτη φορά στην τελευταία εκατονταετία, ουδείς βόρειος γείτονας μας έχει τις δυνατότητες και την ισχύ να αποτελέσει στρατιωτική απειλή.

Η Ελλάδα και η πΓΔΜ

Ανατρέποντας τότε (1993) τα δεδομένα και την πάγια τακτική των Ηνωμένων Εθνών αποτρέψαμε την ένταξη της γειτονικής χώρας με την συνταγματική ονομασία "Republic of Macedonia". Η Απόφαση 817 (7 Απριλίου 1993) του Συμβουλίου Ασφαλείας, πέραν της επιβολής της προσωρινής ονομασίας "the former Yugoslav Republic of Macedonia" συνιστά την πολιτική και νομική βάση του διεθνούς χαρακτήρα προβλήματος του ονόματος, της ανάγκης εξεύρεσης λύσης, καθώς και της οικοδόμησης του πλέγματος των διμερών μας σχέσεων με την πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας. Σε λίγους είναι γνωστή η

πολύτιμη τότε βοήθεια της Κυπριακής Δημοκρατίας και προσωπικά του πρώην Υπουργού Εξωτερικών πολύπειρου Γιώργου Ιακώβου ιδιαίτερα στις επαφές μας με τους Αδέσμευτους.

Εθνική συνεννόηση προϋπόθεση για τη λύση

Αναζητούμε σήμερα και σωστά πράττουμε μία αμοιβαίως αποδεκτή, δίκαιη και βιώσιμη Συμφωνία με την πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας, στην οποία δεν θα υπάρχει ένας νικητής και ένα ηττημένος. Να ισχύσει ταυτόχρονα και στην Ελλάδα. Να μην διαχωρίζουμε δηλαδή πολίτες και πολιτικές παρατάξεις σε νικητές και ηττημένους. Σε πατριώτες και ενδοτικούς. Πρέπει να προσέξουμε την αντίδραση της κοινής γνώμης. Της προκαλέσαμε σύγχυση. Η σύγχυση αυτή μετατράπηκε σε θυμό. Κατέβηκε στους δρόμους.

Η έλλειψη συνεννόησης και γέφυρας επικοινωνίας και η επικράτηση πολωτικού πολιτικού κλίματος αποδυναμώνει την εικόνα και την διαπραγματευτική μας ισχύ. Επίσης, παρασύρει ένα λαό που εδώ και δέκα περίπου χρόνια είναι απαισιόδοξος, θυμωμένος, απογοητευμένος.

Δυστυχώς θεωρούμε την ατολμία ως αρετή, το θάρρος ως ελάττωμα, την σύνεση ως δειλία και την φοβία ως προτέρημα. Αφορίζουμε την συναίνεση προκρίνοντας την σύγκρουση. Επιλέγουμε την σύγχυση και την άγνοια αντί της καθαρότητας, της γνώσης και της πειθούς. Η θέση μου είναι καθαρή. Απαιτείται σύνεση, συνεννόηση και συναίνεση. Η αποκατάσταση ατμόσφαιρας συνεννόησης του πολιτικού κόσμου αποτελεί την αναγκαία συνθήκη, τον θεμελιώδη όρο για να διαπραγματευθούμε στα ανοικτά μας θέματα από θέση ισχύος.

Πρώτα το Εθνικό Συμφέρον-Τρεις επισημάνσεις

Πρώτον: Η λύση που αναζητούμε και αποζητούμε πρέπει να λάβει υπόψη και να στηρίζεται αποκλειστικά και μόνον στο Ελληνικό Συμφέρον. Ζυγίζουμε τις συνθήκες που επικρατούν στο γειτονικό, περιφερειακό και διεθνές περιβάλλον. Αποφασίζουμε όμως και ενεργούμε αποκλειστικά με γνώμονα το Εθνικό Συμφέρον. Είμαι βέβαιος ότι αυτό ακριβώς συμβαίνει.

Δεύτερον: Η μη λύση δεν μπορεί να αποτελεί την μόνιμη ή βέλτιστη επιλογή. Ταυτόχρονα όμως η παράταση της εκκρεμότητας δεν μπορεί να αποτελεί σήμερα το ισχυρότερο κίνητρο για λύση. Όταν βάζεις εδώ και 27 χρόνια τον πήχη ψηλά εσφαλμένο μήνυμα θα δώσεις σε όλα τα μέτωπα αν ξαφνικά αλλάξεις γραμμή. Δεν ερμηνεύεται ως ένδειξη ωριμότητας και ισχύος αλλά ως απόδειξη αδυναμίας.

Τρίτον: Λαμβάνουμε ασφαλώς σοβαρά υπόψη το συμφέρον του NATO. Με δύο παρατηρήσεις όμως:

Α. Όταν η Τουρκία νιώθει σήμερα μεγαλύτερη ασφάλεια στις σχέσεις της με την Ρωσική Ομοσπονδία είναι ανεδαφικό να προβάλλεται η πολιτικο-στρατιωτική αξία ένταξης της πρώην Γιουγκοσλαβικής Δημοκρατίας της Μακεδονίας στο NATO. Συμβολική μόνο σημασία έχει την οποία βεβαίως στο σημερινό σκηνικό του μετα-διπολικού ψυχρού πολέμου δεν υποτιμώ.

Β. Η συμπεριφορά της Αλβανίας μετά την ένταξή της στο NATO στο Βουκουρέστι, δείχνει ότι δεν έλαβε υπόψη την νέα αυτή ιδιότητα της συμμάχου στις σχέσεις της με την Ελλάδα. Αντιθέτως. Η ένταξη στο NATO δεν συνιστά κίνητρο βελτίωσης των σχέσεων και εμπέδωσης της σταθερότητας. Άρα, η προσήλωση στις Αποφάσεις του Βουκουρεστίου του Απριλίου 2008, αποτελούν σήμερα την αναντικατάστατη βάση αναφοράς και συμπεριφοράς.

Είμαι υπέρ της αναζήτησης λύσης εφόσον ανταποκρίνεται στο Συμφέρον μας. Επιπλέον, αν μία ευθυγραμμισμένη με το Εθνικό Συμφέρον συμφωνία έλθει στην Βουλή ας στηριχθεί και από την υπεύθυνη αντιπολίτευση. Ανεξαρτήτως των μέχρι σήμερα στοχευμένων ενστάσεων της.

Ελλάδα και Αλβανία

Οι σχέσεις της Ελλάδος με την Αλβανία έχουν κεντρική σημασία στην ευρύτερη περιοχή της Νοτιοανατολικής Ευρώπης. Η «ανάκτηση» της θέσης μας στα Βαλκάνια συνδέεται με τον Αλβανικό παράγοντα. Δηλαδή με τους Αλβανούς της πρώην Γιουγκοσλαβικής Δημοκρατίας της Μακεδονίας και με την Δημοκρατία του Κοσόβου. Γνωρίζω ότι η θέση αυτή δεν είναι δημοφιλής στην Ελλάδα, πιθανόν δε να είναι ακόμη λιγότερο δημοφιλής στην Κύπρο.

Δύο παρατηρήσεις:

1. Συγκεκριμένοι πολιτικοί της Αλβανίας ευθύνονται για την άσχημη τροπή των σχέσεων μας τα τελευταία χρόνια. Ειδικότερα, μετά την πολιτική μεθόδευση τον Ιούλιο του 2009 της δικαστικής ακύρωσης της Συμφωνίας για τις Θαλάσσιες Ζώνες και την Α.Ο.Ζ. Η αρνητική παρεμβολή της Τουρκίας στις Ελληνο-Αλβανικές σχέσεις είναι εμφανής.

Ευθύνη όμως έχει και η Ελλάδα. Αφήσαμε τόσες δεκαετίες θέματα να χρονίσουν και να επιβαρύνουν την ατμόσφαιρα.

2. Η Ελληνική Εθνική Μειονότητα στην Αλβανία είναι η μόνη εκτός συνόρων συμπαγής Ελληνική Μειονότητα. Με ερωτούν: είναι δυνατόν οι σχέσεις μας με την Αλβανία να εξαρτώνται από το καθεστώς της Μειονότητας; Η απάντησή μου είναι ναι. Συνεχείς είναι οι προσπάθειες των Τιράνων να αποδομήσουν δια των

απαλλοτριώσεων και των κατεδαφίσεων την Ελληνική Μειονότητα στην Χειμάρρα.

Συμπληρώθηκαν 30 χρόνια από την άρση της Εμπόλεμης κατάστασης με την Αλβανία. Η Κυβερνητική Απόφαση της 28 Αυγούστου 1987 δεν είχε τον τύπο Νόμου. Κύρια παρενέργεια ήταν να παραμείνουν σε ισχύ συγκεκριμένοι νόμοι που αφορούν στην απόδοση στους νόμιμους δικαιούχους τους των λεγομένων «περιουσιών υπό μεσεγγύηση». Οι περιουσίες αυτές δεν αφορούν στους Τσάμηδες.

Παρά τις αντιστάσεις που υπάρχουν τόσο στην Ελλάδα όσο και στην Αλβανία οφείλουμε να κοιτάξουμε μπροστά. Τον Μάιο του 1996 υπεγράφη το ισχύον Σύμφωνο Φιλίας, Συνεργασίας και Καλής Γειτονίας. Θέμα χρόνου είναι η υπογραφή του αναθεωρημένου Συμφώνου. Το παρελθόν στα Βαλκάνια συχνά συνοδεύεται με συνθήματα περί χαμένων εδαφών και εδαφικών διεκδικήσεων.

«Δούναι και Λαβείν» – Συγχρονισμός κινήσεων

Οι ανταποδοτικές χειρονομίες της Αθήνας θα πρέπει να συνδυασθούν με την ολοκλήρωση και των τριών σταδίων που απαιτούνται στην Αλβανία: υπογραφή, κύρωση, εφαρμογή. Η εμπειρία δείχνει ότι το «δούναι και λαβείν» διαπιστώνεται στην εφαρμογή και όχι στην υπογραφή.

Συμμερίζομαι το επιχείρημα όχι όμως πλήρως το σκεπτικό για την ανάγκη να κλείσουμε μέτωπα προκειμένου να αφοσιωθούμε στην αντιμετώπιση της επιθετικής και αναθεωρητικής Τουρκίας. Όμως, η αναζήτηση λύσης δεν είναι αυτοσκοπός. Η πολιτικο-διπλωματική μας ισχύς, πειθώ και αξιοπιστία ενισχύονται μόνον όταν λύνουμε τα ανοικτά μας θέματα περνώντας πάνω από τον πήχη που έχουμε εδώ και τόσα χρόνια θέσει.

Η Ελλάδα κυριάρχησε στα Βαλκάνια για 15 περίπου χρόνια – μέχρι το 2008- παρά τα ανοικτά αυτά ζητήματα. Ταυτόχρονα όμως η Τουρκική απειλή ήταν παρούσα και διαρκώς ευδιάκριτη. Στα Ίμια τον Ιανουάριο 1996, τέσσερεις μήνες μετά την υπογραφή της Ενδιάμεσης Συμφωνίας με τα Σκόπια και τρείς μήνες πριν από την υπογραφή της Συνθήκης Φιλίας και Συνεργασίας μεταξύ Αθηνών και Τιράνων.

Παραμένουμε ισχυροί

Στα χέρια μας είναι να αλλάξουμε την εικόνα μας. Οι βαλκάνιοι γείτονες εκτιμούν ότι έχουμε αποδυναμωθεί την τελευταία δεκαετία λόγω της βαθιάς οικονομικής κρίσης και του περιορισμού των πραγματικών μας δυνατοτήτων (capabilities). Η εθνική μας ασυνεννοησία σταθερά διογκώνει τις επιπτώσεις της πραγματικής κρίσης. Επιπλέον, η Ελλάδα έχασε ένα μέρος της συγκριτικών της πλεονεκτημάτων καθόσον δεν είμαστε πλέον το μόνο μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του NATO στην περιοχή.

Παραμένουμε εν τούτοις μία ισχυρή χώρα, μακράν η ισχυρότερη, με οικονομική, κοινωνική και πολιτική συνοχή –παρά τα προβλήματα μας - πόλος έλξης για όλους τους γείτονες έστω και αν δεν το ομολογούν. Είμαστε σε ζηλευτή θέση με αξιοσημείωτη αντοχή, ανθεκτικότητα και σταθερότητα.

Επιπλέον ας συνυπολογίσουμε ότι ενόσω το «απρόβλεπτο» παραμένει η κυρίαρχη προβλέψιμη τάση για ολόκληρη την περιοχή της Μέσης Ανατολής και Βόρεια Αφρικής από το Ιράν μέχρι τον Ατλαντικό, η γεωπολιτική και γεωστρατιωτική θέση της Ελλάδος ως κράτους-μέλους του NATO και της Ευρωπαϊκής Ένωσης θα ενισχύεται. Αυτό σήμερα είναι το πρόσθετο ισχυρό μας διαπραγματευτικό και διπλωματικό χαρτί.

**ΚΥΠΡΙΑΚΟ ΚΕΝΤΡΟ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΑΙ
ΔΙΕΘΝΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ**

UNIVERSITY *of* NICOSIA

1993-2018 ΕΙΚΟΣΙΠΕΝΤΕ ΧΡΟΝΙΑ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗΣ